

Національна економіка. Поняття «економічний розвиток» та його показники

Мета: формувати вміння аналізувати навчальний матеріал, самостійно знаходити причинно-наслідкові зв'язки (робити висновки); узагальнювати та систематизувати; виховувати уважність, зібраність, організованість.

Обладнання: підручник, зошит, карти атласу, відеоматеріал

Тип уроку: комбінований

Ключові поняття: Господарство, Національна економіка, Спеціалізація, Територіальний поділ праці, Економічний розвиток країни, ВВП, ВНП, ІЛР

Хід уроку

I. Організація класу

II. Актуалізація опорних знань

Які види господарської діяльності людей вам відомі?

З якою метою люди здійснюють господарську діяльність?

Що таке трудові ресурси, природні ресурси ?

III. Мотивація навчальної діяльності

Ми часто використовуємо поняття «економіка» або «господарство». А чизнаєте ви, що воно означає?

Подивіться навколо себе. Ваш одяг, ваша їжа, школа, місто чи село — це продукт діяльності певних підприємств та організацій, які щось виготовили, побудували, привезли. Та й послуги, що надає вам школа, навчаючи вас, також є господарськими. Відпочиваючи, або лікуючись, ви також користуєтесь послугами різних підрозділів господарства. Усі підприємства, які є в межах країни, прямо або опосередковано пов'язані між собою та утворюють національну економіку. Від того, як працює цей складний механізм, залежить рівень економічного розвитку країни й наше з вами життя.

IV. Вивчення нового матеріалу

Пригадайте

- Які види господарської діяльності людей вам відомі?
- З якою метою люди здійснюють господарську діяльність?
- Що таке трудові ресурси, природні ресурси ?

Поняття про національну економіку

Подорож у слово

- *Економіка у перекладі з грецької означає мистецтво ведення господарства.*
- *Уперше цей термін використав у IV ст. до н. е. давньогрецький історик і письменник Ксенофонт для позначення науки про господарство, управління домом і майном.*

Національна економіка (господарство)
— це історично сформована сукупність підприємств та установ, які працюють на території певної держави з метою задоволення потреб людей і підвищення їхнього рівня життя.

Ланки економіки

ПІДПРИЄМСТВО

— самостійний господарський суб'єкт, який здійснює виробничу, науково-дослідну, торговельну та іншу діяльність.

Будь-яке підприємство виробляє продукцію або надає послуги

ВИРОБНИЦТВА

— групи підприємств і установ, які випускають однорідні види продукції або спеціалізуються на наданні однотипних послуг

Державне підприємство
«Завод “Електроважмаш”»
(м. Харків).

За формою власності

- ❖ приватні
- ❖ колективні
- ❖ державні

За організаційною формою

- ❖ одноосібне володіння
- ❖ партнерство
- ❖ корпорація

За масштабом (розміром)

- ❖ великі
- ❖ середні
- ❖ малі

За метою діяльності

- ❖ прибуткові
- ❖ неприбуткові

Підприємства

Економічний розвиток

Економічний розвиток

— перехід від одного етапу економіки до іншого, при якому в новому періоді не тільки збільшується виробництво тих самих товарів і послуг, що вже вироблялися раніше, а має місце й виробництво нових товарів і послуг з використанням нових технологій порівняно з попереднім періодом

Розрізняють два типи економічного зростання:

екстенсивний — обсяги суспільного продукту зростають за рахунок елементів продуктивних сил при незмінному рівні технічної основи виробництва.

інтенсивний — зростання масштабів випуску продукції на підставі ефективніших чинників виробництва за рахунок використання досконалішої техніки й нових технологій.

ЧИННИКИ МІЖНАРОДНОГО ГЕОГРАФІЧНОГО ПОДІЛУ ПРАЦІ

Географічне положення

- Обслуговування світової морської торгівлі (Норвегія, Греція, Сінгапур, Нідерланди);
- міжнародні транзитні перевезення (Панама, Кіпр, Греція)

Природно-ресурсна база

- Добувна промисловість (залізна руда — Канада, Австралія, Бразилія, Україна);
- сільське господарство (Бразилія — кава, Таїланд — рис, Аргентина — яловичина);
- лісове господарство (Канада, Швеція, Росія);
- марикультура (Норвегія, Франція, Індонезія, Таїланд);
- міжнародний туризм (країни Середземномор'я, Вест-Індії)

Соціально-економічні умови

- Нагромадження капіталу (Швейцарія — банківські послуги);
- науково-технічні досягнення (США — авіабудування);
- запровадження нових технологій (Японія — робототехніка);
- наявність кваліфікованих трудових ресурсів;
- національні й релігійні традиції (чинники, що сприяли лідерству в МГПП країн Західної Європи, США та Японії, а пізніше країни «далекосхідні тигри» — Південна Корея, Тайвань, Сінгапур, Гонконг)

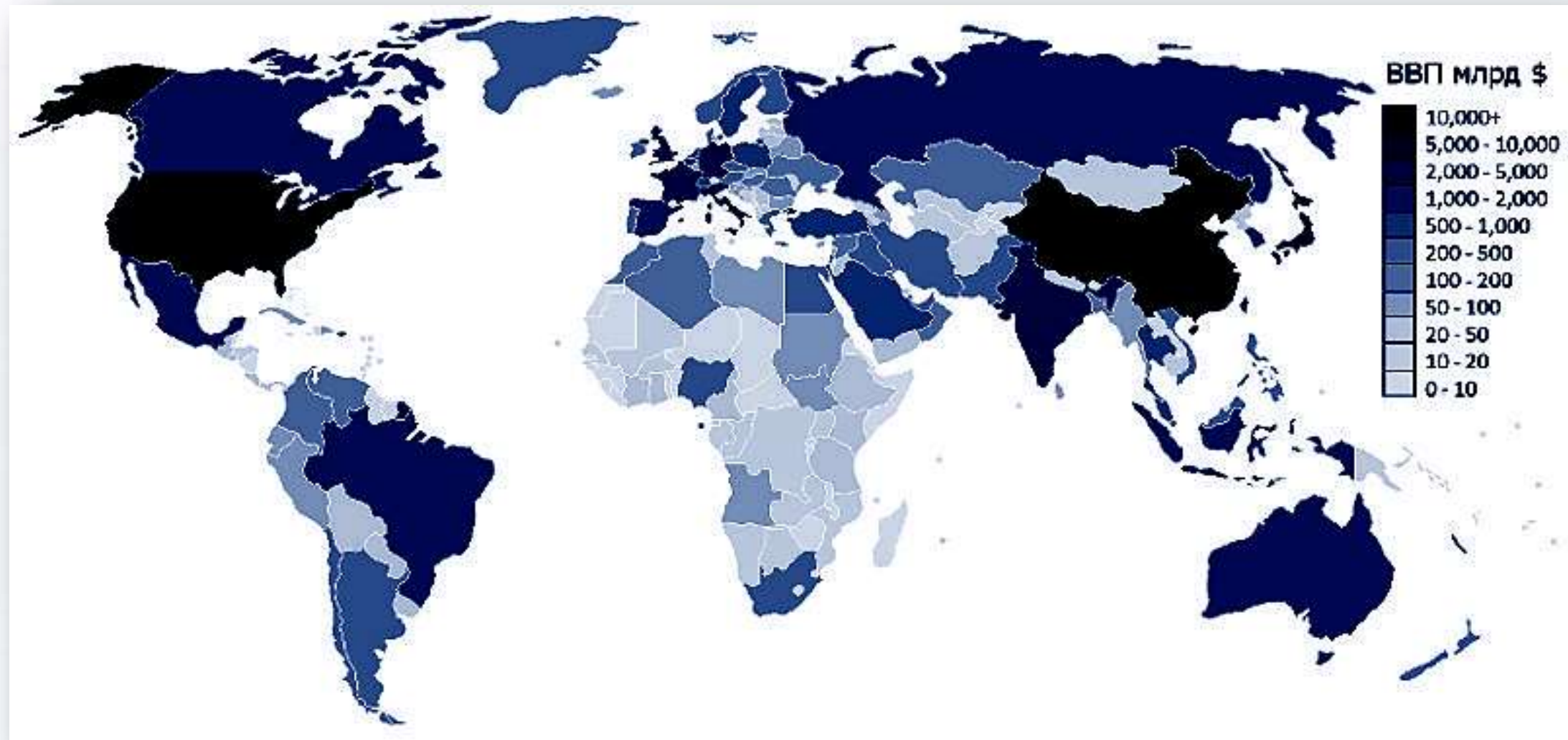
Показники економічного розвитку

Валовий внутрішній продукт (ВВП)

—сукупна вартість усього обсягу кінцевих товарів і послуг, вироблених і реалізованих у країні за рік, враховуючи надходження від їх експорту (вивезення за кордон) та імпорту (ввезення із-за кордону).

Рейтинг країн світу за показниками ВВП (2019 р.)

Показники економічного розвитку

Валовий національний дохід (ВНД)

— сукупна вартість усіх товарів і послуг, вироблених протягом року на території держави (тобто ВВП країни), а також прибутки, що надходять до країни із-за кордону від національних компаній (у нашому випадку українських), і вирахування прибутків, виведених із країни закордонними компаніями

$$\text{ВНП} = \text{ВВП} + \begin{array}{l} \text{Доходи, які отримали} \\ \text{Національні виробники} \\ \text{із-за кордону за участь} \\ \text{у виробництві} \\ \text{ВВП інших країн} \end{array} - \begin{array}{l} \text{Доходи, сплачені} \\ \text{Іноземцям за участь} \\ \text{у виробництві} \\ \text{ВВП даної країни} \end{array}$$

Показники економічного розвитку

Індекс людського розвитку (ІЛР)

— інтегральний показник, що розраховується щорічно для міждержавного порівняння і вимірювання рівня життя, грамотності, освіченості і довголіття, як основних характеристик людського потенціалу досліджуваної території.

При підрахунку ІЛР враховуються 3 види показників:

1. Очікувана тривалість життя — оцінює довголіття
2. Рівень грамотності населення країни (середня кількість років, витрачених на навчання) та очікувана тривалість навчання
3. Рівень життя, оцінений через ВНД на душу населення за паритетом купівельної спроможності (ПКС) в доларах США

Рівень ІЛР в країнах світу (2019 р.)

Карта світу, що зображує рівень індексу людського розвитку (на основі даних 2019 року, опублікованих у 2020 році).

ІЛР може мати значення від 0 до 1. Середньосвітовий показник ІЛР у 2015 р. становив 0,711:

- очікувана тривалість життя — 71,5 років
- середня тривалість навчання— 12,2 років
- ВНД на одну особу — 14 301 \$ США

Підсумуємо

- ▶ Національна економіка — це історично сформована сукупність підприємств та установ, які працюють на території певної держави з метою задоволення потреб людей і підвищення їхнього рівня життя.
- ▶ У складі економіки (господарства) взаємодіють різні виробництва. Це групи підприємств і установ, які випускають однорідні види продукції або спеціалізуються на наданні однотипних послуг.
- ▶ Основний показник економічного розвитку — валовий внутрішній продукт (ВВП). Він виражає сукупну вартість усього обсягу кінцевих товарів і послуг, вироблених на території країни незалежно від національної належності підприємств.
- ▶ Загальний показник ВВП України, розрахований у гривні, зростає.
- ▶ Для характеристики економічного розвитку і якості життя найчастіше використовують такий показник, як індекс людського розвитку (ІЛР).

Узагальнююче повторення

Що таке національна економіка? Назвіть її основні ознаки.

Як ви розумієте зміст поняття «економічний розвиток»? Назвіть показники, що застосовують для визначення рівня економічного розвитку країни.

Коротко розкрийте зміст основних показників економічного розвитку.

Прийом «Незакінчене речення»

- Національна економіка синонімічна до поняття....
- Містить матеріальне,
- Економічне зростання відображує...
- Головним показником економічного розвитку є...
- Для оцінювання рівня життя людей у певній країні розраховують...

Домашнє завдання:

Опрацювати параграф підручника 2,3(до стор 19)

Вчити поняття (конспект в зошиті)

